

Lausuntopyyntö 17.2.2025, VN/3785/2024

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia koskevaksi lainsäädännöksi

Mikkelin kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta. Mikkelin kohdalla Savon radalla (Kouvola - Kuopio) ei tällä hetkellä ole Liikenne- ja viestintäministeriön hankkimaa ostoliikennettä. Ostoliikenteen tehtävänä on markkinaehtoisen liikenteen täydentäminen sekä alueiden kilpailukyvyä ja kestävä saavutettavuuden varmistaminen. Tällä tehtäväkuvauksella myös Mikkelin – Kouvola ratavälillä tulisi olla ostopalveluliikennettä, josta Savonradan aamuvuoro pääkaupungin saavutettavuuden näkökulmasta on keskeisin ostopalveluliikenteen nimetty puute.

Esityksessä ehdotetaan, että liikenne- ja viestintäministeriöllä voimassa olevan lain mukaan oleva rautatieliikenteen toimivalta siirretään Liikenne- ja viestintävirastolle. Muutoksen myötä Liikenne- ja viestintävirasto vastaisi rautatieliikenteen julkisesti tuetusta ostoliikenteestä HSL-alueen ulkopuolella. Lisäksi esitetään, että muussa raideliikenteessä toimivaltaisia viranomaisia ovat liikenteen palveluista annetun lain 181 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset ja seudulliset viranomaiset omalla toimivalta-alueellaan.

Esityksen (182 a §) mukaan jatkossa kunnalliset ja seudulliset viranomaiset voivat esittää liikenne- ja viestintäministeriölle alueellisia muutoksia rautatieliikenteen toimivaltaisiin viranomaisiin.

Mikkelin kaupunki katsoo, että jatkossakin uusien rautatieliikenteen toimivaltaisten viranomaisten määrittely tulee perustua vain ja ainoastaan kuntien ja seutujen vapaaehtoisuuteen.

Väärinkäsitysten välttämiseksi lakiesityksessä ja/tai sen perusteluissa on määriteltävä selkeästi mitä termit ”rautatieliikenne” ja ”muu raideliikenne” tarkoittavat. Mikäli edellä olevat termit tarkoittavat samaa, on esityksen 182 §:n kohta ”*Muuta raideliikennettä koskevissa asioissa toimivaltaisia viranomaisia ovat 181 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset ja seudulliset viranomaiset omalla toimivalta-alueellaan*” poistettava laista.

Esityksen mukaan, 182 a §:n 2 momentti, Liikenne ja viestintäministeriö ottaa toimivaltamuutoksissa huomioon selvitykset henkilöjunaliikenteen edellyttämistä infrastruktuuritarpeista sekä viranomaisen tekemät päätökset henkilöjunaliikenteen järjestämisestä ja palveluiden rahoittamisesta suunnitellun sopimuskauden ajan.

Juuri lausunnoilla olleessa Liikenne12-suunnitelmaluonnoksessa oli esitetty, että valtio varautuu tulevan junaliikenteen ostopalvelusopimuksen/sopimusten (niin kauko- kuin alueellisen lähijunaliikenteen) vaatimien infratoimenpiteiden yhteensovittamiseen niin suunnitteluohjelmassa kuin investointiohjelmassakin. Kaupungit osallistuvat kustannuksiin ja kustannusjaoista sovitaan samalla, kun kaupungit päättävät osallistumisesta ostoliikenteen hankkimiseen.

Mikkelin kaupunki toteaa, että em. esitykset tuovat todella merkittäviä lisäkustannuksia kaupungeille. Lainsäädännön muutokset ja Liikenne12-suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät saa johtaa tilanteeseen, jossa valtio siirtää kustannuksia ratainfraan ylläpidosta ja kehittämisestä kaupungeille. Valtio ei voi myöskään vetäytyä vastuustaan järjestää julkisesti tuettua ostoliikennettä yhteysväleillä, joilla kaukojunaliikenne ei markkinaehtoisesti toteudu. Valtion on kannettava erityinen liikennemuodosta johdettava vastuunsa juuri raideliikenteen infran kehittämisestä ja vastuunsa alueiden henkilöliikenteen ja materiaalivirtojen saavutettavuudesta.

Mikkelissä 10.3.2025

Mikkelin kaupunki

Jouni Riihelä
kaupunkikehitysjohdaja